

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO VERSLO PLĖTROS ĮSTATYMO (toliau - Projektas Nr.1), LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-675 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau - Projektas Nr.2), LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 23 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau - Projektas Nr.3) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau - Projektas Nr.4) PROJEKTŲ (toliau kartu – Projektai) (TAP-18-1462(2); TAIS NR. 18-6956(3))

2018-12-11 Nr.NV-3349

Vilnius

Įvertinę Projektų, patikslintų pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018 m. rugsėjo 20 d. išvadoje Nr. 2478 pateiktas pastabas ir pasiūlymus, atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pastebime, kad išlieka aktuali Teisės grupės išvadoje teikta pastaba dėl Projekto Nr.1 ir Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo nuostatų suderinamumo bei abiejų teisės aktų taikymo santykio ir taikymo apimties, į kurią nebuvo atsižvelgta. Projekto Nr.1 lydinčioje medžiagoje nepagrindžiama, kodėl tik socialinio verslo subjekto kriterijus atitinkančios socialinės įmonės galėtų tapti socialinio verslo subjektais, kai vadovaujantis Socialinių įmonių įstatymu, socialinių įmonių tikslas bei jų veikla atitinka socialinio verslo sampratą ir jų veiklos pobūdis būtų identiškas socialinio poveikio sričiai, nurodytai Projekto Nr.1 3 straipsnio 1 dalyje. Projekte Nr.1 nenustačius aiškiai reguliavimo apimties ar konkrečiai nenurodant socialinėms įmonėms taikomų išimčių, socialinės įmonės statusą turintis subjektas turės gauti ir socialinio verslo subjekto statusą, todėl turėtų būti įvertintas tokio reguliavimo pagrįstumo motyvai (aiškinamajame rašte pagrindžiant tokio reguliavimo tikslingumą). Taipogi, Socialinių įmonių įstatymas nustato konkrečias socialinei įmonei skiriamas valstybės pagalbos rūšis (subsidią darbo užmokesčiui ir valstybinio socialinio draudimo įmokoms, neįgalųjų darbuotojų darbo vietoms įsteigti ar pritaikyti, subsidią tikslinėms asmenų grupėms priklausantiems darbuotojams mokyti bei papildomą valstybės pagalbą darbo aplinkai pritaikyti, administracinėms ir transporto išlaidoms ir kt.), todėl neaišku, kokiomis sąlygomis socialinė įmonė kaip socialinio verslo subjektas papildomai galėtų pasinaudoti ir Projekto Nr.1 8 straipsnyje nustatytomis valstybinio skatinimo formomis. Atsižvelgiant į tai, siūlome tikslinti Projektą Nr.1, o Projektų aiškinamajame rašte pateikti argumentus, ar tokios nuostatos negalėtų būti vertinamos kaip tam tikriems ūkio subjektams sukuriančios išskirtines ir išimtinės veiklos sąlygas, kaip bus užtikrinama, kad siūlomas reguliavimas atitiktų leistinas valstybės pagalbos dydžio ribas.

2. Įvertinus socialinių įmonių ir socialinio verslo subjekto statuso santykį, turi būti įvertintas ir Projekto Nr.1 4 straipsnio 4 dalyje nustatomas socialinio verslo subjektų darbuotojų skaičiaus procentinio dydžio ir Socialinių įmonių įstatymo 3 straipsnyje nustatomo socialinių įmonių tikslinių grupių darbuotojų skaičiaus procentinio dydžio skirtumo tikslingumas.

3. Projekto Nr.1 3 straipsnio 1 dalyje siekiama nustatyti atskiras socialinio poveikio sritis: asmenų integracijos sritį *arba* veiklos vykdymą srityje, kuri bus nustatyta visuomenės socialinių problemų sąrašė, nenurodant, tokio išskyrimo pagrindimo ir nesudarant galimybės ūkio subjektui veikti keliose srityse.

4. Pakartotinai siūlome Projekto Nr.1 3 straipsnio 2 dalies nuostatas tikslinti pagal Teisės grupės išvados 7 punkte nurodytą pastabą dėl teisės aktuose apibrėžtų terminų ir sąvokų vartojimo (atsisakytina neapibrėžtų sąvokų „pensininkai“, „vienišos motinos“, nuostata „žmonės“ keistina į toje pačioje dalyje vartojamą nuostatą „asmenys“ ir pan.).

5. Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad Projekto Nr.1 4 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostata (dėl įtraukimo į socialinio verslo subjekto valdymą asmenų, kuriems daromas socialinio poveikis) yra deklaratyvi, nes nėra nustatomas jos įgyvendinimą užtikrinantis mechanizmas, tad sudaroma galimybė ją taikyti fiktyviai.

6. Atsižvelgiant į Projekto Nr.1 5 straipsnio 1 dalies nuostatoje nustatomą pavedimą Vyriausybei, turi būti tikslinama Projekto Nr.1 9 straipsnio 2 dalis, nustatant joje pavedimą ne tik ekonomikos ir inovacijų ministrui, bet ir Vyriausybei.

7. Įvertinus Projekto Nr.1 8 straipsnyje nurodytas socialinio verslo subjekto teikiamas valstybinio ir savivaldybių skatinimo formas, siūlome įvertinti, ar Projekto Nr.1 7 straipsnyje neturėtų būti nustatoma, kad socialinio verslo subjekto statuso netenkama ir tuo atveju, jeigu nustatomi Projekto 8 straipsnio 3 dalyje nustatytų teisės aktų pažeidimai ir valstybės pagalba iš socialinio verslo subjekto išieškoma. Taipogi, siūlome įvertinti, ar Projekto Nr.1 8 straipsnyje nebūtų tikslinga nustatyti, jog informacija apie suteiktą valstybės pagalbą kaupiama Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registre. Kartu turėtų būti pildomas ir Projektų aiškinamasis raštas, pavyzdžiui, 11 punktas dėl poreikio tikslinti įgyvendinamuosius teisės aktus.

8. Pažymėtina, kad **Projekto Nr.1** 9 straipsnyje siūloma įsigaliojimo data nedera kartu su šiuo projektu teikiamu **Projektu Nr.2** ir jame teikiamo pakeitimo įsigaliojimu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naujus mokesčius, naujus mokesčių tarifus, mokesčio lengvatas<<...>> įsigalioja ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo oficialaus paskelbimo dienos. Taigi, Projekte Nr.2, kuriuo keičiamas Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas (dėl socialinio verslo subjekto apmokestinamojo pelno dalies apmokestinimo taikant 0 mokesčio tarifą), nustatytas įsigaliojimo terminas (2019 m. liepos 1 d.) neatitinka minėto įstatyminio reikalavimo.

Išimtis, kuomet leidžiama nesilaikyti 6 mėnesių termino atitinkamiems įstatymams įsigaliooti, yra su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų rodiklių patvirtinimo įstatymu susiję pakeitimai. Siūlome peržiūrėti projektų įsigaliojimo terminus.

9. Kartu pastebime, kad **Projekto Nr.2** 2 straipsnio 2 dalis iš esmės nustato nuostatų taikymą atgal. Retroaktyvus įstatymas įsiterpta į jau prasidėjusio mokestinio laikotarpio teisinius santykius, susijusius su pelno apmokestinimu. Dėl to kyla teisinės pasekmės, kurios palankios socialinio verslo subjektams, bet gali būti nepalankios kitiems ūkio subjektams. Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis Konstitucinio Teismo praktika (pavyzdžiui, 2013 m. vasario 15 d. nutarimas), mokesčius reguliuojantys teisės aktai savo įsigaliojimo ir taikymo tvarka (analogiška siūlomai Projekte Nr.2) pripažinti neprieštaraujančiais Konstitucijai tuo atveju, kai pakeitimais nustatomas mokesčių mokėtojams palankesnis teisinis reguliavimas, kuris nepakenkia kitiems teisinių santykių dalyviams, nepažeidžia jų teisėtų lūkesčių apsaugos reikalavimų. Mokesčių teisinis reguliavimas tiesiogiai susijęs su verslo subjektų veikla ir jų konkurencija, todėl mokesčių pakeitimai, kai jais nustatomos, kad ir naujos mokesčių lengvatos vienai mokesčių mokėtojų grupei, nekeičiant kitoms taikomų taisyklių, gali pakeisti nusistovėjusią konkurencinę pusiausvyrą ir taip netiesiogiai pabloginti kitų mokesčių mokėtojų padėtį. Todėl vertinant Projektu Nr.1 ir Projektu Nr.2 teikiamo reguliavimo numatomo reguliavimo poveikį, Projektų rengėjai turėtų įvertinti ir Pelno mokesčio įstatymo pakeitimo įsigaliojimo momentą ir jo įtaką bendrai verslo aplinkai minėtu aspektu ir šia informacija papildyti Projektų aiškinamąjį raštą.

10. Projekto Nr.2 1 straipsnyje pateikta pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio 5 dalies nuostata „jeigu tos investicijos *orientuotos* į visuomenės socialinės problemos sprendimo *masto didinimą*“ stokoja apibrėžtumo ir laikytina vertinamojo pobūdžio, todėl turi būti sukonkretinta. Įstatymo nuostatos turėtų būti aiškos ir nesudaryti prielaidų jų interpretavimui.

11. Atkreipiame dėmesį, kad Pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio pakeitime, įsigaliosiančiame 2019 m. sausio 1 d., nustatoma, kad 0 procentų mokesčio tarifas taikomas tik tokiam vienetui, kurio dalyvis (dalyviai) yra fizinis asmuo (fiziniai asmenys), ir tik tuo atveju, kai per tris vienas po kito einančius mokestinius laikotarpius, įskaitant pirmąjį mokestinį laikotarpį, vieneto veikla nėra sustabdoma, vienetas nėra likviduojamas, reorganizuojamas ir vieneto akcijos (dalys, pajai) nėra perleidžiamos naujiems dalyviams. Siūlytina įvertinti, ar Projekte Nr.2 nustatant 0 procentų mokesčio tarifo taikymą socialinio verslo subjektui, taip pat neturėtų būti taikomi tam tikri reikalavimai veiklos sąlygoms (susiję su veiklos sustabdymu ar likvidavimu, reorganizavimu ir pan.).

12. Projekto Nr.2 1 straipsnio pakeitimo esmėje tikslintina nuoroda į 5 straipsnio 5 dalį.

13. **Projekto Nr.4** 2 straipsnio 1 dalyje turi būti nustatyta išimtis dėl šio straipsnio 2 dalies įsigaliojimo momento.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė

Tatjana Knyzienė, tel. 870663862, el. p. tatjana.knyziene@lrv.lt